

Narocnina za Ljubljansko pokrajino: letno 100 lir (za inozemstvo 110 lir), za 1/2 leta 50 lir, za 1/4 leta 25 lir, mesečno 9 lir. Tedenska izdaja letno 60 lir. Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25.52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

izdava vsak torek in petek

Liubliana, torek 16. novembra 1943

Preis - cena L 0'80

Konjereja v Hrvatski

Konjereji so na Hrvatskem vedno posvečali veliko pozornost. Leto 1939. je bilo na ozemlju sedanje Hrvatske 650.023 konj, povprečno 6.15 konja na kvadratni kilometer ali 97 na 1000 prebivalcev. V Slavoniji pa je prišlo na km² celo 8 konj ali 103 konji na 1000 prebivalcev. V Dalmaciji je prišlo le 3,2, v Bosni in Hercegovini pa 5 konj na kvadratni kilometer. Zaradi goratega ozemlja uporabljajo v Bosni in Hercegovini za poljska dela bolj govejo živino, dočim se uporablja konj le za jahanje in prenašanje tovorov. V Dalmaciji se v kmetijstvu uporabljajo zlasti osli, mule in voli. Na 10 kmetijskih obratov pride na Hrvatskem samo 7 konj.

Hrvatska ima pet konjskih pasem: težkega belgijskega konja, noniusa, bosanskega gorskega konja, lipicanca ter v manjšem številu arabske polnokrvne konje. Središče reje težkega belgijskega konja je severno zapadna Hrvatska (Djurdjevac, Križevci, Koprivnica in Bjelovar). V Posavini se goji mali belgijski na pol polnokrvni konj. Belgijska pasma se je v zadnjem času zlasti razširila v Slavoniji. Nonius se goji zlasti v Sremu in nekaterih delih Slavonije. To je močna pasma, zlasti prikladna za kmetijstvo v dolini. Lipicanec se goje v južnih delih Slavonije in v bivši vojaški krajin. Lipicanec je bolj pripraven za gorske kraje. Tipični gorski konji so bosenski, ki se goje tudi v Hercegovini. Ti konji so zelo vzdržni. Sedaj se vlada prizadeva, da dvigne hrvatsko konjerejo na višjo stopnjo.

Mednarodna rokodelska centrala se je preselila iz Rima v Budapešto

Mednarodna rokodelska centrala je sklenila, da preloži svoj sedež iz Rima v Budapešto. Istočasno je prešlo vodstvo centrale dokončno na dosedanje vodjo Hansa Schuerta. V mednarodni rokodelski centrali so že sedaj včlanjene obrtne organizacije iz 13 držav. Med nalogami centrale je tudi skrbeti za naobrazbo obrtnikov v včlanjenih državah. Istočasno si vse včlanjene države sporočajo svoje organizacijske in tehnične izkušnje.

Podražitev bolgarskega tobaka

»Südoest Echo« poroča, da so se v Bolgariji tobak in tobačni izdelki podražili za 60%. Ta podražitev je bila sicer določena kot zadeva bolgarske domače potrošnje in notranje trgovine, bilo pa je jasno, da se bo podražitev najvažnejšega bolgarskega izvoznega blaga prej ko slej uveljavila tudi v prometu z inozemstvom in predvsem z Nemčijo, ki je največji odjemalec bolgarskega tobaka. Od nemške strani so bili zaradi tega takoj storjeni koraki, da se v nemško-bolgarski blagovni izmenjavi prepriči sprememba cen, ki bi bila Nemčiji v škodo. Izračunali so, da bi se nemške dobave podražile za približno 400 milijonov levov, če bi Bolgarija izvažala svoj tobak po novih cenah. Ker Bolgarija ni hotela izvažati tobaka po starih cenah, so se sporazumeli tako, da se diferenca od stare na novo tobačno ceno prevrže na blago, ki ga Bolgarija po trgovinski pogodbi dobiva iz Nemčije. Bolgariji je

Prihranki na energiji

Uradni šef pri drž. ministru za oborožitev in vojno proizvodnjo inž. Georg Seebauer je objavil v »Donauzeitung« naslednji pregled o prihrankih energije v Nemčiji:

Oboroževanje sili gospodarstvo z energijo, da se prilagodi njegovim dimenzijam. S tem je dana gospodarstvu z energijo njegova naloga, ki se mora bistveno rešiti na štiri načine. Mora se stopnjevat proizvodnja, da se more zadostiti čim več potreb. Nadalje se mora razpoložljiva energija razdeliti tako, da imajo važnejše proizvodnje prednost pred manj važnimi. Energija pa se mora tudi gospodarsko uporabiti, da se dobi iz vsake kilovalne ure, iz vsakega kubičnega metra plina maksimum dosegljivega. Končno se morajo predpisati omejitve potrošnje povsod, kjer so narodno-gospodarsko dopustne.

Drž. minister Speer je za prihranitev energije postavil jasne cilje. Tako so n. pr. morali uradi, oborožene sile, strankini uradi, banke, pisarne, hoteli in prodajalne načeloma prihraniti 30 odstotkov energijske potrošnje. Pri večjih gospodinjstvih (z več ko 10 sobami) se je moralo prihraniti 20 odstotkov. Seveda so se doslegli pri industriji mnogo večji prihranki. To tudi zaradi tega, ker je celotna potrošnja pri industriji neprimerno večja. Vendar pa so tudi energijski prihranki pri neindustrijskih podjetjih zelo veliki. Minister Speer je dejal: Psihološki pomen prihrankov na toku in plinu v uradih, zlasti pa na razsvetljavi se kar ne morejo zadostno oceniti. Ne more se pričakovati uspeha od propagande za prihranitev energije pri ljudstvu, dokler ne dajo uradi sami dobrega zgleda. Ne smejo se le primerjati dosegljivi in doseženi prihranki s celotno potrošnjo energije, temveč se mora bolj upoštevati to, kako se more prihranjena energija uporabiti zlasti za vojne namene.

1 kWh = 1 kg premoga.

Ni dvoma, da se more razen pri industriji prihraniti v gospodinjstvih in drugih potrošnih panogah energijske množine, ki so enake enemu milijonu ton premoga. Kajti vsaka kilovatna ura je surovo računano enakovredna 1 kg premoga, vsak kubični meter plina pa 2 kg premoga. Če prihrani vsako gospodinjstvo mesečno le eno kWh, vsako industrijsko podjetje pa vsaj 100 kilovatih ur, potem že ta prihranek zadostuje za proizvodnjo 15.000 ton aluminija ali 150.000 ton umetnih gnojil. Če prihrani vsako gospodinjstvo en kubični meter plina, vsako industrijsko podjetje pa na mesec 100 m³ plina, se s tem prihrani na leto 250 milijonov m³ plina. S tem energijskim prihrankom se more oskrbeti 100 bombnikov za 600 letalskih ur z visoko vrednim gorivom.

Posebni pooblaščenec za prihranitev energije izdaja obvezne predpise podjetjem glede prihranitve energije. Seveda se tudi pazi na to, da se ti predpisi tudi izvajajo. Če je tu še dana možnost bilo prepuščeno, da sama določijo, kako naj se podražijo razne vrste iz Nemčije uvoženega blaga, da bo spet tudi v pogledu cen popolno ravnovesje pri nemško-bolgarski izmenjavi.

za centralni postopek, je pri 20 milijonih raztresenih gospodinjstev stvar drugačna. Razume se, da tu ni mogoče postopati tako kakor z nakaznicami za tobak ali meso. Pouk, propaganda in dobri vzgledi so dosedaj dali zelo zadovoljive rezultate. More se reči, da je vse prebivalstvo pokazalo živo razumevanje za prizadevanja osrednjih uradov, da se dosežejo prihranki na energiji. Tako so se na primer v nekem severnem nemškem mestu prihranki na električnem toku zvišali od poletja 1942 do spomladi 1943 od 7 na 25 odstotkov, ne da bi se pojavila pri prebivalstvu kakšna »psihoza šte-

cev«. V drugem mestu, kjer je 200.000 odjemalcev električnega toka, se je moglo mesečno naštetih le 12 do 15 »grešnikov«, ki niso nič omejili porabo električnega toka. A tudi ti zadnji grešniki morajo izginiti.

Kakor je dejal drž. maršal za štiriletko, morata tok in plin služiti predvsem oborožitvi, ker ta jih potrebuje velikanske količine. Zato morajo vsi brez izjeme, zlasti pa uradi z njima varčevati. Od takrat je minilo eno leto. Po tem letu moremo reči, da se je dosegla trdna podlaga za varčevanje energije, da se bo mogla ta v čim večji meri porabiti za vojne namene.

Pridelek in potrošnja bombaža v vojni

Iz statistike newyorške borze za bombaž navaja »Süd-ost Echo«, da se je v USA potrošnja bombaža med sedanjo vojno skoraj podvojila in da je letos dosegla že 13 milijonov bal. Vzrok vedno večje potrošnje je tudi pomanjkanje naravnih svile, volne in drugih surovin tekstilne industrije. Izvoz bombaža se je močno skrčil. Od pridelka l. 1939/40. so izvozili še 6,2 lani pa samo še 1,2 milijona bal, ker so zaprta tržišča celinske Evrope in ker je zaradi pomanjkanja tonaže tudi angleški uvoz močno omejen. V zadnjem desetletju pred sedanjo vojno je prišla na Severno Ameriko polovica svetovnega bombažnega pridelka in od tega velikega deleža je Severna Amerika izvažala skoraj polovico. Od nekdanjega velikega izvoza so samo še skromni ostanki in potrebne so tudi znatne omejitve civilne potrošnje bombaža. Iz objavljene statistike se da tudi sklepati, da je pridelek bombaža v zadnjih dveh letih precej nazadov. Zaradi pomanjkanja delovnih moči bo površina bombažnih nasadov skrčena od 27,4 na 22,5 milijona akrov.

Južnoameriški pridelovalci bombaža imajo skoraj vsi dobavne pogodbe s severno-ameriškiimi finančnimi in podjetniškimi skupinami, izvoz bombaža pa zaradi pomanjkanja ladjevja ne more biti tako živahen, kakor bi bilo zaželeno od obeh strani. Zaradi izvoznih ovir se je precej dvignila domača tekstilna industrija v Braziliji. V zadnjem času je bilo ustanovljenih več novih obratov. V Argentini so že lani povečali bombažne nasade ter uredili tudi nekaj novih tekstilnih obratov. V enem novem obratu porabijo letno 10 tisoč ton bombaža za izdelovanje vreč, da bi bila Argentina za daljšo dobo neodvisna od dobav jute iz Indije.

V Egiptu, kjer sta bila poleg

Anglije, Francije in Italije največja odjemalca velikega presežka bombažnega pridelka, se močno krči obseg bombažnih nasadov. L. 1937/38. so obsegali bombažni nasadi 831.000 ha, l. 1939/40. okrog 685.000 ha, l. 1940/41. so bili razširjeni na 700.000 ha, naslednje leto pa skrčeni v Zgornjem Egiptu za 22, v Spodnjem pa za 15% zaradi velikih izvoznih ovir in polne zapore nekdanjih starih tržišč. Po uradni cenitvi je znašal zadnji pridelek 3,75 milijona kantarjev (1 kantar = 44,9 kg), v egiptskih skladiščih pa je bilo lani 1. septembra še 7,87 milijona kantarjev od pridelkov prejšnjih let, ki jih ni bilo mogoče izvoziti.

V vzhodno-azijskem prostoru je bila prej Indija največji pridelovalec in tudi največji potrošnik bombaža. Največ indijskega bombaža je šlo na japonska in kitajska tržišča, po izbruhu vojne na Daljnem Vzhodu pa so Japonci odpadli kot odjemalci, a tudi izvoz v Burmo, Tajsko in na Kitajsko je bil bolj in bolj oviran. Posledica tega so bile omejitve pridelovanja bombaža v Indiji. V primerjavi z letom 1941. je bil lani pridelek manjši za 20%. letos pa za nadaljnjih 17%.

Japonci ustvarjajo zdaj novo bombažno središče za Vzhodno Azijo. Japonski strokovnjaki cenijo letno potrošnjo tega ozemlja na 15 milijonov pikulov ali 1 milijon ton ter so prepričani, da bo že v nekaj letih pridelek dovolj povečan za kritje vseh potreb. Samo na Filipinih bo na primer s petletnim pridelovalnim načrtom dosežen povprečni letni pridelek od 3 milijonov pikulov. Znatno bodo razširjeni bombažni nasadi tudi na Javi in na Tajskem. Po japonskem računu bo Tajsko samo s svojim pridelkom krilo eno petino potrošnje vsega vzhodno-azijskega ozemlja, ki bo postalo popolnoma neodvisno od uvoza bombaža iz Amerike.

Sladkorna industrija Bolgarije

Bolgarska sladkorna industrija je še mlada. Prva bolgarska tovarna je bila ustanovljena l. 1898. v Sofiji, l. 1912. pa so ustanovili še štiri taka podjetja. S posebnim zakonom je bil za vsako tako podjetje določen rajon za pridobivanje surovin in za kritje domače potrošnje. V teh petih tovarnah se

varn, ker je še pred nekaj leti kapaciteta teh obratov znatno presegala domačo potrošnjo sladkorja.

L. 1938/39. je znašala letna potrošnja vsakega prebivalca samo 4,7 kg, dočim je prišlo takrat na vsakega prebivalca v Nemčiji 31,3 kilograme, na Danskem pa celo 58,2 kg sladkorja. Vzroki te male potrošnje so bili revščina širokih prebivalstevskih slojev, visoka užitnina in druge davščine ter močan konsum sladkega sadja in sadnih sokov. Do l. 1939. so obratovale samo tri bolgarske sladkorne tovarne, ki so bile v združni posesti, obrat ostalih dveh pa je postal.

Potem pa se je bolgarsko sladkorno gospodarstvo temeljito spremenilo. L. 1938/39. je bil pridelek sladkorne pese izredno slab in 19.760 ton sladkorja, ki jih je dal, ni zadostovalo za skromno domačo potrošnjo. Uvožitj so morali nad 10.000 ton sladkorja. Naslednje leto se je dvignila proizvodnja sicer na 24.716 ton, kar pa še vedno ni zadoščalo domači potrošnji, ki so jo cenili na okrog 30.000 ton. Uvozili so nad 8000 ton rafiniranega sladkorja in spomladj l. 1940. je vlada uvedla propagando za povečano pridelovanje sladkorne pese. Nasadi sladkorne pese so se razširili na 16.432 ha, pridelek 189,9 metrskih stotov od hektarja pa je dal 47.699 ton sladkorja, kar je omogočilo obratovanje četrte tovarne.

Ze v prvem letu sedanje vojne se je zaradi povečanega izvoza sadja precej dvignila domača potrošnja sladkorja, l. 1942. pa je prišlo že 8 kg na vsakega prebivalca. Povečana domača potrošnja je bila vzrok, da so morali l. 1941. pri precej dobri letini sladkorne pese uvoziti še nad 26.000 ton rafiniranega sladkorja. »Süd-ost Echo« je objavil naslednji pregled bolgarskega sladkornega uvoza v tonah.

Leto	Protectorat	Nemčija	Egipt
1939.	4.995	4.955	—
1940.	5.991	—	2.964
1941.	25.209	432,1	—

Spomladi l. 1941. so nasade sladkorne pese spet povečali. Obsegali so 21.150 ha, pridelek pa je zaradi slabe letine znašal samo 49.328 ha, kar spet ni zadoščalo potrošnji, in so zaradi tega tudi naslednje leto skušali povečati nasade, ki pa so dosegli le nekaj malega nad 22.000 ha. Pridelek pa zaradi slabega vremena ni bil dober in je dal samo 34.000 ton sladkorja. Proizvodnja sladkorja je bila pičla tudi zaradi tega, ker mnogi pridelovalci sladkorne pese niso izročili določenega pridelka tovarnam in so prevelike količine porabili za izdelovanje sirupa in za živalsko krmo. Da bi se povečalo pridelovanje ter zajezila samovoljna uporaba pridelka, je vlada letos zvišala cene sladkorne pese, a ker tudi to ni zaleglo, je izšla pred jesenjo po zakonu o civilni mobilizaciji stroga naredba, ki prepoveduje vsako porabo sladkorne pese za sirup in za krmo ter uvaja strogo nadziranje pridelovanja in oddaje sladkorne pese. Sladkorne tovarne so prišle s to naredbo pod vojaško nadzorstvo, zbiranje in prevzemanje pridelka sladkorne pese pa je bilo poverjeno občinskimi in državnim organom. Vreme sicer tudi letos ni bilo ugodno, strokovnjaki pa sodijo, da se bo dalo pod vestnim nadzorstvom pridobiti iz letošnjega pridelka okrog 45.000 ton sladkorja.

Bolgarski izvoz grozdja v Nemčijo

Od svežega sadja se je dosedaj izvažalo iz Bolgarske v Nemčijo samo namizno grozdje. Na progi Beograd-Budapešta so se uvedli posebni vlaki za namizno grozdje. Dosedaj je bilo poslanih 24 vlakov s povprečno 260 tonami grozdja. Da se carinski postopek pospeši, se je ustanovila za čas izvažanja grozdja v Dragomanu pomožna carinarnica. Izvozniki so prvotno upali, da bodo mogli poslati 40 vlakov grozdja, a se to število ne bo doseglo, ker bodo vinogradniki kmalu prenehali dobavljati grozje.

Nadzorstvo nad trgovino s sladkorjem v Romuniji

Romunsko gospodarsko ministristvo je uvedlo nadzorstvo nad vso trgovino s sladkorjem. V Romuniji obratuje osem velikih sladkornih tovarn, ki morajo po novi naredbi oddajati vso svojo proizvodnjo za domačo potrošnjo novi Družbi za trgovino s sladkorjem, ki ima svoj sedež v Bukarešti. Trgovina s sladkorjem bo po vsej deželi z Besarabijo in Bukovino vred rajonirana in trgovci bodo dobivali sladkor samo od nove družbe. Z novo naredbo so določeni tudi deleži, ki jih morajo posamezne sladkorne tovarne prispevati Družbi za trgovino s sladkorjem. S centralizacijo trgovine je omogočena tudi točna kontrola sladkorne potrošnje, ki je v Romuniji doslej ni bilo.

Traktorji za male madžarske kmetije

Madžarska vlada je organizirala ustanovitev zadrug, ki bodo nabavljale traktorje in druge kmetijske stroje, da obdelajo z njimi zemljišča malih posestnikov, ki si sami ne morejo nabaviti kmetijskih strojev in orodja. Dokler nove zadrug ne stopijo v akcijo, bo vlada sama posojala traktorje in druge stroje za obdelovanje zemljišč revnejših kmetov.

Švicarski zlati stolp v USA

Nekatere evropske države, ki so se svoje dni pritoževale zaradi narodnosti v klirinškem prometu z Nemčijo, doživljajo sedaj mnogo večje težave v blagovnem in plačilnem prometu s čezmorskimi državami. To se zlasti drastično vidi pri švicarskem izvozu ur v USA. Te ure imajo dober odjem, za ure prejeti dolarji pa se smejo uporabiti le za plačila v USA ali pa za nakup zlata. A tudi nakupljeno zlato mora ostati v USA. Ker izdajajo USA vedno manj novčercov, dobiva Švica za svoje dobave vedno manj blaga in švicarski »zlati stolp« v USA je vedno višji in tako ima Švica v USA vedno več mrtvega kapitala. V trgovinskem prometu z Nemčijo pa je dobivala Švica za svoje dobave vedno tudi blago, ki ga je potrebovala.

Turški rudarski problemi

Na pobudo Kemala Atatürka se je določilo rudarstvu primerno mesto v okviru turškega narodnogospodarskega obnovitvenega programa. Po tem načrtu naj bi rudarstvo bistveno pripomoglo k razvoju turške industrije, nadalje naj bi zadovoljilo rastočo potrebo prebivalstva na premogu in končno naj bi stabiliziralo izvoz. Če bi se posrečilo izvoz rudarskih proizvodov povečati, bi bil ves turški izvoz bolj stabilen, ker so vsi glavni turški rudarski proizvodi (premog, krom, baker, cink itd.) zelo iskani in zato trdni proti krizi.

Ceprav je bila Kemalova gospodarska politika zelo jasna, so njeno izvajanje vendarle ovirale velike težkoče. Inozemski kapital naj bi se pri gospodarski obnovi zemlje izločil. Inicijativnost domačega zasebnega gospodarstva pa je bila omejena, ker je imelo v preteklosti le malo možnosti ustvariti lastni kapital. Tudi je bilo turško zasebno gospodarstvo orientirano večinoma le na kupčijske posle. Potrebna sredstva bi zato morala dati država, katere sredstva pa so tudi močno omejena, ker je odvisne kupne moči primeroma malo. Poleg tega pa je morala država izvesti tudi na drugih poljih velike investicije, tako za zboljšanje prometa, šolstva, industrijskega razvoja dežele itd.

Razen tega pa so potrebne za izkoriščanje turškega rudnega bogastva velike investicije, ker je izkoriščanje anatolskega gorovja zaradi pomanjkljive geološke proučitve ter neugodne prometne lege zelo tvegano in drago. Dobro pa je pri tem to, da državi kot podjetniku ni treba gledati na dobiček in da ni na skorajšnji amortizaciji investicijskih stroškov tako interesirana ko zasebni kapital. Tudi vprašanje cen se pri vedno večji monopolizaciji države kot podjetnika razvija po posebnih vidikih. Ker je država tudi največji odjemalec lastne proizvodnje (za železnice, ladje in državna podjetja) ne bi imelo smisla, če bi država dvignila cene, ker bi dvig cen morala plačati sama.

V vseh drugih primerih, ko ni država tudi potrošnik, tudi dvig cen ne bi bil priporočljiv. Dohodki ljudstva namreč izrednemu dvigu cen — n. pr. za premog za kurjavo — niso dorasli. Za izvoz določene rude pa so večinoma vezane na cene na svetovnem trgu. V sedanji vojni se odpirajo sicer za nevtraln Turčijo teoretično nekatere možnosti, ki pa postanejo zaradi pomanjkanja ladijskega prostora in uvozne odvisnosti na drugih poljih iluzorične. Samo glede zelo iskanega kroma velja izjemno stališče.

Delavsko vprašanje je eno najvažnejših vprašanj turškega rudarstva. Po poklicnem štetju iz leta 1935, je bilo v rudarstvu zapo-

slenih samo 0,2 odstotka vseh delavcev. Po triletki iz leta 1938, naj bi se sicer povečalo število zaposlenih rudarjev na 30.000, vojna pa je izvedbo tega načrta preprečila. Danes ni v Turčiji gospodarske panoge, ki ne bi trpela zaradi pomanjkanja delovnih sil. Dokler je v malo naseljeni Turčiji še vedno dosti nove zemlje na razpolago, se bo kmetijsko prebivalstvo le težko pridobilo za mezdno delo. Iz kmetijskega ljudstva pa bi rudarstvo v prvi vrsti lahko dobilo potrebne delavce.

V kolikor pa so obrati v pokrajinah, ki kmetijsko ne nudijo mnogo, bi moglo dobiti rudarstvo potrebne delavce. Poleg tega ostaja velikemu delu kmetijskega prebivalstva zaradi naglo sledečih obde-

lovalnih in žetvenih del še mnogo časa za mezdno delo ter bi se mogla državna podjetja, ki niso vezana na hitro amortizacijo, prilagoditi na sezonsko izkoriščanje rudnikov. Za visoko mehanizirane obrate je seveda trajna proizvodnja neobhodno potrebna. Ti obrati tudi potrebujejo izučeno delavstvo. Ker pa turško prebivalstvo ne ljubi rudarskega dela, je rešljivo turško rudarsko vprašanje le, če se more rešiti delavsko vprašanje.

To je spoznala tudi država in zato ustanovila dve učilišči za rudarske tehnike in za kopače. Poleg tega so se obljubile nadarjenim rudarskim otrokom štipendije za študije v inozemstvu. Zaenkrat pa je podlaga za razvoj rudarske tradicije še zelo slaba. Smotrena rudarska politika more tudi tu doseči lepe uspehe, kakor jih je že dosegla pri odkrivanju novih rudarskih ozemelj.

Angliji primanjkuje deviz

Kakor izvajajo Združene države Sev. Amerike trdno svoj pritisk na Argentino, tako pa mora Anglija biti previdna pri varovanju svojih interesov v tej največji nevtralni državi Južne Amerike. Iz vojaških in političnih razlogov ne bi bilo Angliji neprijetno, če bi se ameriškemu pritisku posrečilo, spraviti Argentino v vrste zavezniških držav. Toda opustitev argentinske nevtralnosti bi pomenila tudi njeno politično vključitev v interesno sfero Washingtona, kar bi pomenilo tudi gospodarsko preorientacijo Argentine na dolar.

Takšna razmišljanja se jasno čutijo iz britanske politike proti Argentini. Težišče britanskih pogajanj z Argentino je v sklepanju pogodb o dobavi argentinskih živil, zlasti zamrznjenega mesa in žita. Argentina je zaradi teh dobav postala zunanje trgovinsko zelo aktivna in prišla v posest velikih dobroimetij v funtih. Ker Anglija ne more plačati svojih navedb v Argentini z ustreznimi dobavami gotovih izdelkov, je mogla argentinska vlada odkupiti svoje na funte se glaseče inozemske dolge, od katerih so bila mnoga plasirana na londonskem trgu. Da je pri tem dosegla Argentina znatne valutne dobičke, se ji ne more šteti v zlo. Toda v Angliji obžalujejo te odkupe, ker so se še bolj posušili že itak tenki devizni viri.

že v 24 urah barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6, Šelenburgova 3

Telefon št. 22-72.

»ELBEO«

Krema za obraz — nočna in dnevna
Zobno milo
Rožno mleko za nego kože
Brilantine za lase
Parfumi in dišeče vode
Črtala za ustnice v vseh nijansah
»ELBEO«
vrhunski izdelki moderne kozmetike!

Drugačne pa so razmere na najvažnejšem angleškem naložbenem polju v Argentini: v argentinskih železnicah. Z britanskim deparjem so se napravile nekatere najvažnejše argentinske železnice. Obrat teh železnic je v rokah družb, katerih na funte se glaseči kapital znaša 126 milijonov funtov. Te železniške družbe, katerih uspevanje je popolnoma odvisno od konjunktura na trgu surovin, veljajo že vsa zadnja desetletja kot slabo rentabilna in v Angliji bivajoči delničarji so se že privadili, da ne dobivajo od svojih delnic nobenih dividend. Zaradi vojne proizvodnje pa se je obratovanje železnic zelo povečalo in delničarji so že začeli upati, da bodo zopet dobivali dividende. Očividno pa se niso povečali samo dohodki železnic, temveč zaradi draginje tudi obratni stroški, da dobiček ni zadostoval za izplačevanje dividend. Železniške družbe so zato zahtevale od argentinske vlade, da se v znatnejši meri zvišajo železniške tarife, kar pa je vlada odklonila, ker bi to povečalo draginjo. Železniške družbe pa mislijo, da je vlada odklonila zvišanje tarif, ker upa, da bo na ta način mogla ceneje reparirati železnice. Družbe so se sedaj obrnile na angleško vlado, da bi ta intervenirala pri argentinski vladi, da bi ustregla njih želji. V prejšnjih časih je angleško zakladno ministristvo vedno odklonilo, da bi interveniralo v varstvo zasebnih kapitalnih naložb. Če je sedaj vseeno intervenirala, pri argentinski vladi, da bolj upošteva interese angleških železniških družb, potem najbrže iz razloga, ker računa na pomoč Združenih držav Sev. Amerike. London najbrže upa, da bo v seneci ameriškega pritiska več dosegel, čeprav si ne želi popolnega ameriškega uspeha. Anglija pa trenutno tako zelo potrebuje deviz, da mora v tej stiski biti tudi inkonsekventna, samo da si olajša svoj devizni položaj.

(Po »Reichu«.)

Obdelovanje pašnikov

Romunsko ministristvo za kmetijstvo je odredilo, da morajo biti še pred zimo preorani vsi občinski pašniki v deželi. Sredstva za spremembo občinskih pašnikov v njive bodo dobivale občine iz posebnega sklada, ki ga je vlada že ustanovila.

Trgovinski register

Spremembe:

»Biroma«, družba z o. z. v Ljubljani. Vpiše se kot poslovodkinja gospa Danica Pogorelec v Ljubljani, Verdijeva 10. Izbrise se poslovodja Miroslav M. Pogorelec — zaradi bolezni.

»Gorjana« lesno podjetje, družba z o. z. v Ljubljani. Vpiše se poslovodja dr. Krofca Miloš, direktor Združenih papirnic Vevče, Goričane in Medvode, d. d. V Ljubljani, Tyrševa cesta (Bleiweisova cesta 1.b).

Proizvodnja slivovke v Romuniji

Letošnjo proizvodnjo slivovke v Romuniji cenijo na 25.000 vagonov. Lani je znašala proizvodnja tega žganja še več — blizu 30.000 vagonov. Ker so ostale neprodane še precejšnje stare zaloge, bo letos težko s prevzemom in odkupom novih velikih količin.

Gospodarske vesti

Denarna nakazila srbskih delavcev iz Nemčije so dosegla že vsoto 150,04 milijona din.

Gospodarska pogajanja med Nemčijo in Bolgarsko, ki so se začela koncem oktobra, so se prejšnji teden uspešno zaključila.

Strojna tovarna Augsburg-Nürnberg, d. d. bo za leto 1942/43 izplačala zopet 6 odstotno dividendo.

Mažarske državne železnice so obnovile potniški in tovarni promet skozi obmejno postajo Novi Sad s hrvatskimi državnimi železnicami. Obojesrbska kontrola potnih listov ter carinska kontrola bosta v Novem Sadu.

Ker povzročila kuga med perutnino na Madžarskem vsako leto veliko škodo, je dovolila zveza madžarskih perutninarjev večji znesek za zatiranje kurje kuge. Ustanovila se bosta tudi dva laboratorija ter razpisale posebne premije za iznajdbo učinkovitega sredstva proti kurji kugi.

Romunski državni dohodki so se v prvih petih mesecih 1943 zvišali od 34,4 na 57,1 milijarde lejev. Carinskih taks je bilo plačanih za 6,8 (prejšnje leto za 3,4), direktnih davkov za 8,19 (5,19), prometnega davka za 12,4 (7,1), monopolskih dohodkov pa za 8,9 (4,9) milijarde lejev. Dohodki so se tako zelo zvišali, deloma tudi zaradi zvišanih davkov in pristojbin.

V Bukarešti je prisla švicarska delegacija, da se dogovori o romunsko-švicarski blagovni izmenjavi.

Bolgarsko sobranje je odobrilo zakonski načrt, po katerem se uvaja državna kontrola nad vsemi družbami in združenji. Nadalje je odobrilo zakonski predlog, po katerem se dodeljujejo občinska zemljišča ljudem brez stanovanj.

Bolgarska kmetijska in zadrzna banka je dobila pooblastilo, da sme podeljevati bolgarskim obrtnikom in malim trgovcem, ki se vračajo iz Romunije kredite, za katere jamči država.

Bolgarska vlada je prepovedala izvoz živih in zaklanih prašičev ter klobas.

V Carigradu se je ustanovila nova državna banka Turška obrtna banka d. d. Vplačana glavnica znaša 1 milijon turških funtov.

Turška vlada je sklenila, da odkupi carigrasko plinsko družbo, ki je bila dosedaj v francoskih in belgijskih rokah. Nadalje bo odkupila cestno stavbeno družbo v Izmiru, ki je tudi bila v francoskih rokah.

Francosko finančno ministristvo je sporočilo, da je bilo zadnje 3,5 odstotno posojilo v višini 10 milijard frankov v celoti podpisano.

Ker zaradi vojne Španija ne more v večji meri izvažati vina, potrošnja vina v deželi sami pa je slaba in ker ima Španija še znatne vinske zaloge iz prejšnjih let, je španska vlada odredila, da morajo gostilničarji in restavratrji pri serviranju jedil vedno servirati tudi vino, in sicer najmanj po en kozarec.

OKVIRJE izdeluje specialist Wolfova 4 KLEIN

VELIKA
BLASNIKOVA
PRATIKA
je izšla
1944

Manufaktura
na debelo

ŠALAMUN & LAMPE

Ljubljana
Franciškaška 4
Telefon 37-89